

Verslag conferentie duurzame aankopen – 1 december 2011

Samenvatting voor de website van de POD Duurzame Ontwikkeling

Op 1 december organiseerde de POD Duurzame Ontwikkeling een **nationale conferentie over het thema duurzaam aankopen**. De conferentie ging door in Area 42 in Brussel en mocht op veel belangstelling rekenen. Meer dan **250 personen**, zowel van verschillende overheden, non-profitorganisaties als het bedrijfsleven waren aanwezig. Door de groeiende belangstelling voor het thema duurzaam aankopen was de conferentie zeer snel volzet.

Gezien het thema en de missie van de POD Duurzame Ontwikkeling werd **duurzaamheid sterk geïntegreerd in de organisatie van de conferentie**. Dit kwam onder meer tot uiting door de goede bereikbaarheid van de locatie met het openbaar vervoer, de toegankelijkheid voor mindervaliden, de duurzame catering (100 % biologisch en vegetarisch), de beperking van afval- en energieverbruik en de duurzame geschenken van Oxfam voor de sprekers en moderatoren.

De voormiddag bestond uit een algemeen gedeelte met informatie over het **federale en Europese beleid** op vlak van duurzame aankopen en enkele **inspirerende praktijkgetuigenissen uit Nederland en Frankrijk**. Na de koffiepauze mochten een vijftal sprekers een **“10 minutes of inspiration”** presentatie geven aan de aanwezige aankopers, leveranciers en andere stakeholders. In de namiddag stonden **zes workshops** op het programma, waaruit de deelnemers twee sessies naar keuze op voorhand hadden gekozen. Bedoeling was om het debat over duurzame aankopen op gang te trekken, de deelnemers actief te betrekken en beleidsaanbevelingen te formuleren. De conferentie werd afgesloten met een **netwerkdruk**.

Voorbeeldrol van de overheid

Céline De Waele van het adviesbureau BECO opende de conferentie en lichtte kort de doelstellingen toe, namelijk het stimuleren van duurzaam aankopen door kennisuitwisseling, het delen van goede praktijken en het debatteren over de opportuniteiten van duurzaam aankopen.

In haar welkomstwoord benadrukte Sophie Sokolowski, voorzitter a.i. van de POD Duurzame Ontwikkeling, het belang van duurzame aankopen en de voorbeeldrol die de overheid daarbij speelt. Vervolgens lichtte Jo Versteven van de POD DO de **stand van zaken van het federale overheidsbeleid** inzake duurzaam aankopen toe. Hij ging ook dieper in op wat de 3 P's concreet betekenen tijdens het duurzaam aankoopproces : zowel de economische, sociale als milieuaspecten kwamen dus aan bod.

Een kijk over de grenzen

Eén van de doelstellingen van de conferentie was om te leren uit het beleid inzake duurzaam aankopen in **Nederland en Frankrijk**. Voor Nederland sprak Take Padding van PIANOo namens het expertisecentrum voor aanbestedingsplichtige organisaties (onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie). Duurzaam aankopen is in Nederland een breed gedragen thema dat door alle politieke partijen wordt onderschreven. Hoewel de rijksoverheid in Nederland bijna 100 % duurzaam inkoopt, betekent dit niet dat er 100 % duurzaamheid is. Sociale criteria tellen bijvoorbeeld niet mee.

Audrey Joly lichtte het Franse federale beleid toe, waarbij duurzame ontwikkeling geïntegreerd via nationale strategieën en actieplannen. Net zoals in België blijft de integratie van sociale clausules in overheidsopdrachten nog een werkpunt. Vincent Peckeu, afdelingshoofd aankopen bij het ministerie van Ecologie in de regio Nord – Pas de Calais, presenteerde 3 goede praktijken in deze noordelijke regio van Frankrijk.

Ook het **Europese beleid** kreeg een plaats tijdens de conferentie. Elena-Loredana Puiu van de Europese Commissie gaf uitleg bij het door de Commissie opgestelde groenboek voor de modernisering van het EU-beleid inzake overheidsopdrachten. Daarnaast lichtte ze enkele punten toe waar de Commissie in de toekomst wil op inzetten, zoals het belang van levenscyclusanalyses en ethische criteria.

“10 minutes of inspiration”

Nadien kwamen een reeks sprekers aan bod die elk tijdens een 10 minuten durende presentatie het publiek lieten kennismaken met de diverse aspecten van duurzaam aankopen. Caroline Godts van **Business & Society** presenteerde de resultaten van de MVO barometer, een online survey die in juni 2011 bij meer dan 500 organisaties werd uitgevoerd. Zij concludeerde dat duurzaam aankopen opportuniteiten voor de bedrijven inhoudt en deed een oproep tot meer samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven.

Joséphine Henrion van **Leefmilieu Brussel** (BIM) gaf in haar presentatie een duidelijk overzicht van de verschillende instrumenten die BIM heeft ontwikkeld om duurzame overheidsaankopen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te stimuleren. Concreet gaat het om opleidingen, een netwerk van duurzame aankopers, een helpdesk en het platform Brussels GPP. Bovendien lanceerde BIM een proefproject voor een aankoopcentrale voor kantoorbenodigdheden.

De catering van de conferentie bestond voor 100 % uit biologisch voedsel en werd verzorgd door **Biorganic Factory**. Mede-zaakvoerder Isabelle Ratzel legde uit hoe de 3 P's van maatschappelijk verantwoord ondernemen worden toegepast in de dagdagelijkse werking van Biorganic Factory.

Ten slotte kregen de deelnemers een inspirerende bijdrage van Aline De Tremerie over de strategische aanpak van een duurzaam aankoopbeleid binnen de **stad Gent**. In het kader van de stadsmisssie “Gent 2020” wil de stad Gent tegen 2020 de principes van duurzaamheid integreren in al haar overheidsopdrachten. Het aankoopbeleid moet een strategische hefboom vormen om de doelstellingen geformuleerd in Gent 2020 te ondersteunen.

Diverse workshops

Tijdens de namiddag konden de deelnemers kiezen uit twee van de zes workshops.

Workshop 1 ging dieper in op de **kansen voor bedrijven bij duurzame overheidsaankopen**. Bij wijze van voorbeeld werd ingezoomd op twee sectoren; namelijk de sector van de schoonmaakproducten en de grafische sector. De sprekers gaven onder meer toelichting bij specifieke labels die vanuit de sector werden ontwikkeld, zoals het Cleanright Charter en de Responsible Cleaning norm. Hoewel de verschillende labels als nuttig worden ervaren door de bedrijven, stipten zij aan dat het belangrijk is om zich hier niet blind op te staren. Vanuit de bedrijfswereld klonk voornamelijk de nood aan een sectorspecifieke standaard, gezien ze regelmatig geconfronteerd worden met van elkaar verschillende vragen van aanbestedende overheden. Overleg tussen de vragende partijen en de bedrijven is bij de ontwikkeling van labels en criteria cruciaal.

Het doel van deze **workshop 2** was meer toelichting te geven bij het begrip **Lyfe Cycle Costing** (LCC) en hoe LCC in de praktijk kan toegepast worden. Bij LCC wordt rekening gehouden met alle kosten (aankoop, verbruik, externe kosten, verwijdering,...) over de hele levenscyclus van een product of dienst. Het is niet eenvoudig alle kosten mee op te nemen in een LCC. Dit geldt bijv. voor **externaliteiten**. Sommige externaliteiten zoals CO₂-uitstoot kunnen mee gerekend worden in de totale kostprijs, maar dit is niet voor alle mogelijk. Er werd ook dieper ingegaan op de resultaten van het onderzoek van de PODDO in samenwerking met studie bureau EPB over 'de haalbaarheid van LCC in overheidopdrachten'. Het is belangrijk bij een LCC dat de inkoper (in dit geval de overheidsdienst) goed op de hoogte is van haar specifieke noden en de functies die het product/dienst moet hebben. Het resultaat van de studie is een LCC-handleiding en een LCC-berekeningsinstrument die gratis ter beschikking zullen worden gesteld in 2012.

Workshop 3 behandelde twee voorbeelden van hoe lokale overheden, m.n. de Provincie Antwerpen en de gemeente Schaarbeek hun duurzaam aankopenbeleid organiseren. Beide vertegenwoordigers benadrukten de nood aan het ex ante opstellen van doelen, het procesmatig werken en de voordelen van een gestructureerd systeem om tot een duurzaam aankoopbeleid te komen. Ook evaluatie werd door beide partijen aangekaart. Omtrent implementatie legden de beide sprekers een verschillende focus. Mevrouw Mulders, verantwoordelijke dienst milieuraadgeving van de gemeente Schaarbeek, benadrukte een periodieke opleiding van werknemers die met de aankopen in contact komen. Gedragsverandering stimuleren om producten correct te gebruiken is belangrijk. Daarnaast pleit zij voor een gecentraliseerde coördinatie. Mevrouw De Mey, adviseur milieu en duurzame ontwikkeling van de Provincie Antwerpen, oppert voor een gestructureerde aanpak (via bv. ISO 14001) met graduele uitbreiding naar de verschillende diensten. Om de aankoopdiensten te begeleiden, helpt een aankoopgids.

Victor Pétit, advocaat bij de balie van Brugge en actief in het advocatenkantoor Pétit, en Agnès Segers, juridische expert duurzame overheidsopdrachten bij de FOD P&O, verzorgden **workshop 4**: de juridische helpdesk van de conferentie. Pétit haalde vier fases aan waar duurzaamheid als criterium kan worden ingevoerd : bij het opstellen van het voorwerp van de opdracht, het opstellen van de technische voorschriften, tijdens de selectiefase en bij de gunning zelf. Beide sprekers waarschuwden voor het risico op discriminatie en de nood aan voldoende concurrentie bij de eerste twee fases. Dit geeft zeer strikte voorwaarden geen ruimte. De opdracht wordt uiteindelijk gegund aan die organisatie die de beste prijs aanbiedt waarbij duurzaamheidsaspecten een doorslag kunnen geven. Tijdens de workshop werden verschillende vragen van deelnemers uitvoerig behandeld.

Aan de hand van een praktijkvoorbeeld van textiel werd in **workshop 5** duurzaam aankopen concreet geïllustreerd. Sinds 2011 tellen duurzaamheidscriteria mee in het eindoordeel voor uitbesteding van kledingvoorziening voor het Franse leger. Deze extra criteria in de bestekken houden een gemiddelde prijsstijging van 21,45% in, maar hebben meerwaarde voor mens en planeet. Echter, vraag en aanbodzijde kijken niet op een zelfde wijze naar een duurzaam bestek. In deze workshop werden de verschillende perspectieven in het duurzaamheidsverhaal geschetst. Potentiële (Belgische) leveranciers werden vertegenwoordigd door de federatie Fedustria. Fedustria roept op om voldoende aandacht te blijven besteden aan de haalbaarheid voor KMO's, de technische haalbaarheid, de transparantie van criteria en beschikbaarheid van grondstoffen. De NGO-zijde werd vertegenwoordigd door Fair Wair Foundation en Achact. Zij beklemtonen de uitdaging van effectieve controle op locatie. Naast controle, zijn een transparant

prijsbeleid en centralisatie de moeilijkheden. Ten slotte werd de bezorgdheid geuit over het respecteren van de specifieke lokale omstandigheden bij het opstellen van sociale criteria.

Workshop 6 had als doel het potentieel van de integratie van sociale aspecten in overheidsopdrachten in kaart te brengen. Twee organisaties die de sociale economie vertegenwoordigen – het Vlaamse VOSEC en zijn Waalse tegenhanger SAW-B – deden een oproep tot meer samenwerking tussen overheid en sociale economie, maar ook tussen reguliere en sociale economie. Vervolgens kwamen drie goede praktijken aan bod. Het OCMW Roeselare heeft met succes met JUMP-project opgestart, waarbij OCMW-klienten met een verslaving werden ingezet om mee te helpen bij het groenonderhoud. Het project wordt als een win-winsituatie ervaren. Marcel Adler van Oxfam Solidariteit gaf een toelichting bij een project waarbij oude pc's en kantoormeubilair door sociale economie bedrijven worden opgehaald en via het tweedehandsnetwerk van Oxfam worden verspreid. Hij riep overheden en scholen op om meer gebruik te maken van dit tweedehandsmateriaal. Delphine Eloy bracht het voorbeeld aan van A.I.D.E, die een opdracht voor groenonderhoud reserveerde voor de sociale economie en zeer tevreden is over de kwaliteit van het geleverde werk. Ook beklemtoonde zij het belang van een goede omkadering en sensibilisering.

Ten slotte konden de deelnemers ervaringen uitwisselen tijdens een duurzame **netwerkdruk**.